

PLATOWEDSTRIJD 2021

Werk

In 399 v.Chr. wordt de Atheense filosoof Socrates ter dood veroordeeld. Crito, een stadsgenoot en goede vriend van de filosoof, tracht hem nog te overhalen zijn doodstraf niet af te wachten, maar uit de gevangenis te ontsnappen. Een dialoog ontspint zich over (a) de gehoorzaamheid aan de wetten, ook al zijn deze onrechtvaardig, en (b) over de vraag wat rechtvaardig en goed is, en wat niet.

Situering

Het eerste argument dat Crito aanhaalt, is zijn bezorgdheid om de indruk van lafheid die Socrates en bij uitbreiding zijn entourage (onder wie Crito zelf) bij 'de mensen' zouden kunnen wekken, wanneer er geen ontsnappingspoging ondernomen wordt. Socrates is een andere mening toegedaan en bekommert zich niet om die mening.

De mening van de massa

- 1 ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων πότερον παντὸς ἀνδρὸς ἐπαίνῳ καὶ ψόγῳ
2 καὶ δόξῃ τὸν νοῦν προσέχει ἢ ἐνὸς μόνου ἐκείνου, ὃς ἂν τυγχάνῃ ἰατρὸς ἢ παιδοτρίβης ὢν;
- 3 ΚΡΙΤΩΝ. Ἐνὸς μόνου.
- 4 ΣΩ. Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρὴ τοὺς ψόγους καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἐνὸς ἐκείνου,
5 ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν;
- 6 ΚΡ. Δῆλα δὴ.
- 7 ΣΩ. Ταύτη ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον καὶ ἐδεστέον γε καὶ ποτέον, ἢ ἂν τῷ ἐνὶ δοκῇ,
8 τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαῖοντι, μᾶλλον ἢ ἢ σύμπασι τοῖς ἄλλοις.
- 9 ΚΡ. Ἔστι ταῦτα.
- 10 ΣΩ. Εἶεν, ἀπειθήσας δὲ τῷ ἐνὶ καὶ ἀτιμάσας αὐτοῦ τὴν δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ
11 τοὺς τῶν πολλῶν λόγους καὶ μηδὲν ἐπαῖόντων, ἄρα οὐδὲν κακὸν πείσεται;
- 12 ΚΡ. Πῶς γὰρ οὐ;
- 13 ΣΩ. Τί δ' ἔστι τὸ κακὸν τοῦτο, καὶ ποῖ τείνει, καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος;
- 14 ΚΡ. Δῆλον ὅτι εἰς τὸ σῶμα· τοῦτο γὰρ διόλλυσι.
- 15 ΣΩ. Καλῶς λέγεις. Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα, ὧ Κρίτων, οὕτως, ἵνα μὴ πάντα διΐωμεν, καὶ δὴ καὶ περὶ
16 τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχρῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ ὧν νῦν ἡ βουλή
17 ἡμῖν ἐστίν, πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς ἔπεσθαι καὶ φοβεῖσθαι αὐτήν ἢ τῇ τοῦ ἐνός,
18 εἰ τίς ἐστὶν ἐπαῖων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ σύμπαντας τοὺς ἄλλους;

Verklaringen

1. het werkwoord γυμνάζειν (γυμνάζω) is afgeleid van het woord γυμνός (cf. gymnastiek); de betekenis is mediaal (reflexief)

1. πράττω: hier met een specifieke betekenis van *elke dag doen, iets tot zijn vaste bezigheid maken*

1. ὁ ψόγος (gen. ψόγου): *blaam, afkeuring, verwijt*. Zie ook lijn 4.

2. τὸν νοῦν προσέχειν (προσέχω) + dat.: *aandacht schenken aan, zich richten naar*

2. ὁ παιδοτρίβης (gen. παιδοτρίβου): *oefenmeester, fitnessinstructeur*

4. ἀσπάζεσθαι (ἀσπάζομαι): *blij begroeten, in vreugde ontvangen*

7. τάτη: *op die manier*

7. De vormen die eindigen op -τέον zijn onpersoonlijk en afgeleid van een werkwoord. Zij betekenen letterlijk *er moet (gehandeld/...) worden*. De persoon *door wie* er gehandeld/... moet worden, staat in de datief. In een vlotte vertaling kan je de constructie actief maken: *hij moet handelen/...* De werkwoorden die hier gebruikt worden, zijn achtereenvolgens: πράττειν, γυμνάζειν en (moeilijker herkenbaar) ἐσθίειν en πίνειν.

8. ὁ ἐπιστάτης (gen. ἐπιστάτου): de betekenis kan je afleiden van de mediale vorm van het werkwoord ἐφίστημι (ἐφίσταμαι)

8. ἐπαῖοντι is een part. praes. van ἐπαῖειν (ἐπαῖω): *kennis hebben van, expertise hebben in* (+ acc.). Zie ook lijn 11.

13. τείνειν (τείνω): *zich richten, zich uitstrekken*

15. διῶμεν: hier in de betekenis van *iets overlopen, door iets gaan* (+ acc.)

15. καὶ δῆ: *in feite*. De καὶ die volgt, hoort bij περὶ τῶν δικαίων etc.

16-17. περὶ ὧν νῦν ἡ βουλή ἡμῶν ἐστίν: zie de korte inleiding die je Griekse tekst voorafgaat

18. τίς: laat je niet misleiden door het accent: het gaat hier wel degelijk om het onbepaalde voornaamwoord τις

